

שבעה שבועות מן הקציר אל האסיף | היושב מהגולן | יגאל אלעזרי

התורה מצווה אותנו לספור מפסח אל שבועות:

„וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמִּתַּרְת הַשָּׁבֹת... שִׁבְעַ שָׁבָתוֹת תְּמַיִמַת תִּהְיֶינָה.”
(ויקרא כג, טו)

שבעה שבועות. ארבעים ותשעה ימים.

אנחנו רגילים לחשוב על הספירה הזאת כתנועה מיציאת מצרים אל מתן תורה: יצאנו לחירות, ובמשך שבעה שבועות התכוננו לקבלת התורה.

אבל התורה קושרת את אותה ספירה גם למחזור החקלאי. אנחנו יוצאים מחג האביב, מתחילים בקציר השעורים, ומגיעים אל חג הקציר, אל תקופת קציר החיטים ואל הביכורים.

וכאן יש דבר מעניין.

בסוף הספירה יש לנו תבואה — אבל עדיין אין לנו לחם.

קצרנו את החיטה, אבל עוד צריך לדוש אותה, לזרות, לברור, לטחון, ללוש ולאפות. הקציר אינו סוף התהליך. הוא הרגע שבו קיבלנו לידינו את חומר הגלם שממנו אפשר יהיה לעשות לחם.

אולי כך נכון לחשוב גם על מתן תורה.

בשבועות קיבלנו את התורה, אבל קבלת התורה איננה סוף העבודה. היא תחילתה.

גם את התורה צריך ללמוד, לברר, לפרש, לשאול, להתווכח, להפוך ולהפוך בה. צריך לקחת את מה שקיבלנו ולהכניס אותו אל תוך חיינו. תורה שניתנה לנו ועדיין לא עשינו בה דבר דומה במשהו לחיטה שנקצרה ועדיין לא נעשתה לחם.

יש לנו תבואה. עכשיו מתחילה העבודה.

אבל אפשר לספור עוד ספירה אחת.

אם מתחילים לספור מא' באלול, בדיוק באותו מבנה — שבעה שבועות, ארבעים ותשעה ימים — מגיעים בכ' בתשרי אל היום הארבעים ותשעה. והיום החמישים הוא כ"א בתשרי — הושענא רבה.

ושם אנחנו כבר נמצאים בקצה השני של השנה החקלאית.

לא בזמן הקציר אלא בזמן האסיף.

כך מתארת התורה את חג הסוכות:

„וְחַג הָאָסֶף בְּצֵאת הַשָּׁנָה בְּאָסְפָּךָ אֶת מַעֲשֶׂיךָ מִן הַשָּׂדֶה.”
(שמות כג, טז)

ובמקום אחר:

„חַג הַסִּכֵּת תַּעֲשֶׂה לָּךְ שִׁבְעַת יָמִים בְּאָסְפָּךָ מִגֶּרְנֶךָ וּמִיִּקְבֶּךָ.”
(דברים טז, יג)

כאן כבר איננו עומדים בתחילת העבודה.

הגענו לסוף תקופת האסף. אספנו את מה שהשדה נתן, את פירות המטעים ואת פרי הכרמים. הענבים הגיעו לגת וליקב, הזיתים לבית הבד, והתבואה מן הגורן אל האוצר.

עכשיו אפשר לראות מה באמת צמח.

וכאן מקבלים שבעת השבועות שמא' באלול משמעות אחרת לגמרי.

בספירת העומר אנחנו הולכים לקראת קבלה.

בספירת אלול אנחנו הולכים לקראת חשבון.

בראשונה אנחנו שואלים:

מה קיבלנו?

בשנייה אנחנו נדרשים לשאול:

מה עשינו במה שקיבלנו?

א' באלול פותח את תקופת חשבון הנפש. אחריו מגיע ראש השנה, אחריו עשרת ימי תשובה ויום הכיפורים, ואחריהם סוכות. ואם סופרים את הדרך הזאת כשבעה שבועות, מגיעים ביום הארבעים ותשעה לכ' בתשרי, וביום החמישים — להושענא רבה.

מול היום החמישים של ספירת העומר — שבועות — עומד אפוא יום חמישים נוסף.

בשבועות אנחנו עומדים עם התורה ביד ושואלים מה נעשה בה.

בהושענא רבה אנחנו עומדים בסוף האסף ויכולים לשאול מה עשינו איתה.

מה צמח מן התורה שקיבלנו?

איזה פרי הוצאנו ממנה?

מה עשינו השנה עם הדברים שלמדנו, עם המצוות שקיבלנו על עצמנו, עם היחסים שבין אדם למקום ובין אדם לחברו?

ואולי משום כך חג האסף מסתיים דווקא באופן כל כך משונה.

אחרי שנה של עבודה, אחרי שהאדם קצר ואסף, אחרי שהגורן התמלא והיין והשמן נאגרו — התורה אומרת לו לצאת מביתו.

דווקא עכשיו.

דווקא כאשר יש לו מה לספור ומה להראות, הוא עוזב לרגע את הבית הקבוע ונכנס לסוכה. הוא יושב תחת סכך, תחת דבר ארעי, ונוכח שלא הכול התחיל בו ולא הכול תלוי בו.

האסיף איננו רק הזמן לספור כמה הצלחנו לאגור.

הוא הזמן לבדוק איזה אדם נעשינו בדרך.

וכך אולי אפשר לראות שתי ספירות המקיפות את עבודתו של האדם.

שבעה שבועות מפסח לשבועות — מן החירות אל התורה, מן השעורה אל החיטה, מן היציאה לדרך אל קבלת חומר הגלם שממנו צריך לעשות לחם.

ומולם:

שבעה שבועות מא' באלול להושענא רבה — מן התשובה אל האסיף, מן ההתבוננות פנימה אל הרגע שבו אנחנו אוספים את פירות השנה ורואים מה באמת צמח.

בספירה הראשונה ניתנת לנו התורה.

בין שתי הספירות מוטלת עלינו העבודה.

ובספירה השנייה אנחנו אוספים את הפירות.

אולי משום כך השאלה הגדולה של אלול איננה רק על מה עלינו לבקש סליחה.

השאלה היא גם פשוטה הרבה יותר וקשה הרבה יותר:

עברו חודשים מאז שקיבלנו מחדש את התורה בשבועות.

מה עשינו איתה?

איזה לחם אפינו מן החיטה שניתנה לנו?

ואיזה פרי אנחנו מביאים איתנו אל האסיף?